

Bohuskusten – i Evert Taubes fotspår 26 – 29 maj 2024

Söndag 26 maj

Avresa 08:30 från Tunadalsparkeringen med vår säkre chaufför Lars Sköld vid ratten på en Volvobuss från Åkerlunds i Kolsva. Vi var ett femtiotal pigga och förväntansfulla SPF:are som anträdde vår resa mot Bohuslän för att utforska vad Evert Taube hade haft för sig på Ängön. Bussen hade Köping Stars logga på båda sidorna så vi kände att vi tillhörde högsta ligan.

Första stopp vid rastplats Borasjön där vi intog det som våra reseplanerare blygsamt kallade ”bussfika”. Vi blev undfägnade med gott kaffe och tvesovlade frallor, dvs både skinka och ost, förfärdigade genom resekommittén. Efter det uppiggande kaffet beordrade chaufför Sköld uppsittning och vi fortsätter vår färd mot nästa förtärringsstopp. Lunchen intogs i Götene där vi erbjöds tre restaurangalternativ, nämligen Brödernas för hamburgare, Rasta för husmanskost samt Preem för en innehållsrik korvmeny. Undertecknad valde den moderna husmanskosten Caesarsallad.

Med bussen fylld av mätta och belåtna pensionärer styrde vår chaufför mot Uddevalla. Merparten av passagerarna tog med ålderns rätt en välbehövlig tupplur. Vi inträffade pigga och nytra i Uddevalla där vi inledningsvis fick förmånen att besöka Bohusläns Museum under en timme. Själv fastnade undertecknad för ett avsnitt om Uddevallavarvet som inte heller det överlevde varvskrisen på 1970-talet. Den sista båten att lämna varvet var en bjässe till oljetanker vid namn ”Nanny” på 364 m längd och 79 m bredd.

Vid ankomsten till vårt hotell ”Bohusgården” vräkte regnet ner och vi fick snällt vänta i bussen. Efter att ha fått våra rumsnycklar av Stig Larson uppsökte vi våra rum. Vi fick därefter det som på modern svenska heter egentid som vissa utnyttjade till att gå Strandpromenaden som delvis består av en trätrottoar fastklamrad i berget.

Det blev så småningom dags för kvällsmat. Supén bestod av skagenröra på kavring samt kycklingfilet med tillbehör. Hotellet överraskade till mångas förtjusning att servera gratis mjukglass, kaffe samt smågodis.

Måndag 27 maj

Idag skulle vi få reda på vad Evert Taube hade för sig i Bohuslän förutom att han växte upp på Vinga fyr. Avresa som vanligt på bestämt klockslag och vi styrde kosan mot Orust. Vi hade med oss guiden Anita Ingemanson som bl a har Evert Taube som specialitet.

Tavlebords Honungsgård blev dagens första anhalt. Vi fick en initierad inblick i binas fascinerande liv av delägaren Helge Josefsson. Chef i kupan är bidrottningen som har som sin stora uppgift att producera ägg som sen arbetsbina tar hand om. Arbetsbina tillbringar sina första tre veckor i kupan med att mata larverna. Sedan avancerar de till dragbin och hämtar hem pollen och nektar till kupan. Beroende på föda kan larverna utvecklas till honor dvs arbetsbin eller till hannar dvs drönare eller till en ny drottning. Drönarna gör ingen nytta i kupan utan har som enda uppgift att para sig med den nya drottningen. Hon väljer att para sig med ett antal drönare även från andra kupor för att minska risken för inavel. Sen har drönarna gjort sitt och åker ut ur kupan.

Vi åkte vidare mot Ellös och tog Trafikverkets färja över till Malön för att gå i Evert Taubes fotspår. Taube led av astma och ordinerades ett luftombyte av sin läkare Ernst Salén. I själva

verket behövde han komma bort från kompisarna på krogen ”Den Gyldene Freden” i Gamla Stan. Salén hade ett sommarhus på Ängön och tyckte att Evert kunde flytta till Ängön han också. Taube bodde tidvis på Ängön mellan 1942 och 1945 och hyrde av Anders och Hulda Johansson. Han blev god vän med lanthandlaren Gustav Johansson som var en jovialisk typ och som inte hade särskilt bråttom. Evert döpte honom till ”Handelsman Flink”. Till minne av tiden här ute invigdes 1977 en minnessten, prydd med en bronsrelief, skapad av Everts hustru Astri. Bland de sånger Evert skrev på Ängön kan nämnas Maj på Malö, Min älskling du är som en ros, Inbjudan till Bohuslän och självfallet Vals på Ängön.

Vi lämnade Malön, Flatön och Ängön för ytterligare en färja och vidare mot Fiskebäckskil. Bebyggelsen i de här gamla fiskelägena är fascinerande med sina trånga gränder och oftast vitmålade hus. Redarna hade gott ställt och byggde stora hus som ofta pryddes med snickarglädje. Fiskarens bostäder var av enklare slag. Lunch bestående av ”Havets Wallenbergare” intogs på Gullmarsstrands Hotell & Konferens.

Vi återvände till vår bas i Uddevalla och passade på att besöka kurorten Gustafsberg strax söder om stan. Gustafsbergs popularitet ökade när den 4-årige kronprins Gustaf kurerats här 1804. Kronprins Gustaf var son till kung Gustav IV Adolf som avsattes 1809. Den obligatoriska regnskuren kom över oss när vi som vanligt satt i bussen.

Till kvällen smörjde vi kråset med västerbottenspaj följd av fläskytterfilet.

Tisdag 28 maj

För dagen hade chaufför Sköld beordrat 15 min tidigare uppsittning, allt för att i god tid hinna fram till Strömstad och ta färjan över till Sydkoster. Efter en behaglig båtresa gick vi i land och blev mottagna av vår guide för dagen Douglas Lipkin. Han informerade om dagens begivenheter och sen var det dags att kliva på det traktordragna ”Kostertåget” med Douglas som lokförare. Douglas släppte av oss vid Koster kyrka där han också berättade om kyrkan och Kosteröarnas historia. Kyrkan invigdes 1939 och var den första kyrkan på ön. Den finansierades genom att all kollekt i Göteborgs stift under en period gick till kyrkobygget. Inalles insamlades 84000:- kr vilket räckte till för att uppföra kyrkan. Tornet har högst upp en kungakrona därför att Koster är den västligaste kyrkan i Sverige.

Under andra världskriget etablerades en flyktväg från södra Norge till Sverige via Kosteröarna. Flyktingarna kom alltså först till Koster men slussades snabbt vidare till fastlandet. Tyskarna avslöjade aldrig trafiken.

Lunch bestående av schnitzel intogs på Kostergården. Vi skulle åka med Douglas tåg till Ekenäs för ett besök på Sydkosters Naturum och sen ta färjan med destination Strömstad. Dessvärre strejkade loket dvs traktorn kokade så vårt tåg blev stående, påminnande om SJ. Douglas fick tag på ett reservfordon draget av den pålitliga traktormodellen Ferguson TE20 som i Sverige kallas ”Grälle”. Reserven hade en begränsad kapacitet så merparten av SPF:arna fick en stärkande promenad på ca två kilometer. Kan vara ett tips till SJ.

På färjan åter till Strömstad kunde vi observera illavarslande mörka moln i väster. Vi hann på bussen innan ovädret kom över oss. På E6:an pågick asfalteringsarbete så en omledning sinkade oss en halvtimme. Men vad gör det för en pensionär. Alla var storbelåtna med vårt besök på Sydkoster.

Onsdag 29 maj Hemresedag

Vi anträdde hemresan efter uppsittning i god tid, vi är ju ändå pensionärer. Vår chaufför Lars Sköld hade siktet inställt på Falköping och ett besök på Osterian där. Väl framme i Falköping fick vi en kort introduktion om Falbygdens Ost. Man har inget eget mejeri utan ägnar sig åt att lagra inköpt ost. Lagringen kan ske vid låg temperatur eller också vid en högre. Ostmästaren avgör hur osten ska lagras.

Falbygdens Ost har en egen butik benämnd Osterian med ett minst sagt stort och varierat sortiment, som vi provsmakade och botaniserade i. Det blev också en hel del inköp av ovanliga ostar och tillbehör i form av käk och marmelad.

Nästa stopp blev vid Karlsborgs fästning som har en intressant historia. Vår guide Sture lotsade bussen runt det stora område som utgör Karlsborgs fästning. Namnet Karlsborg har en särskild bakgrund. Som bekant så avsattes Gustav IV Adolf och efterträddes av Gustav III: s bror med kunganamnet Karl XIII. Denne var barnlös och vid en riksdag i Örebro 1810 valdes den franske fältmarskalken Jean Baptiste Bernadotte till tronföljare. Bernadotte adopterades av Karl XIII och för att hedra sin adoptivfar så beslutade Bernadotte att fästningen skulle heta Karlsborg. Att sen Bernadotte blev kung med kunganamnet Karl XIV Johan gjorde ju inte namnsättningen sämre för honom.

Efter kriget mot Ryssland förlorade vi 1809 den östra rikshalvan dvs Finland. Huvudstaden Stockholm som tidigare legat mitt i riket kom nu att ligga i en utkant. Planen var att flytta kungahuset, riksdagen och regeringen till Karlsborg, mitt i landet, om ryssen skulle slå till igen. Karlsborg började byggas 1819 och avslutades 1909, en byggtid på 90 år. Beräknad byggtid var 10 år.

Vi besökte Karlsborgs egen garnisonskyrka som också skulle tjäna som plenisal ifall riksdagen skulle flyttas till fästningen. En unik detalj är ljuskronan som är skapad av bl a 276 bajonetter. Med sina tre symboler; krona, bajonetter och kedjor vill den påminna om kungamakten, militären och de straffångare som en gång byggde fästningen.

Vi fick också gå en sväng i en av de trånga gångar som finns i fästningsmuren. Alla vi pensionärer löste uppgiften men vår guide Sture gjorde en golvsyning.

Karlsborg har än i dag ett regemente benämnt Livregementets husarer K3

Innan guidningen åt vi en förträfflig lunch som serverades i beväringarnas matsal. Som gammal ingenjörssoldat valde undertecknad självfallet falukorv och stuvade makaroner.

Vår skicklige chaufför och reseledare lotsade oss sen säkert hem till Tunadalsparkeringen där vi inträffade runt kvart i sex.

Ett stort tack till resekommittén för en trevlig och lyckad resa. Speciellt tack till Lars Sköld och Stig Larson som designat utflykten i detalj. Ett stort tack även till Kent Hahre som såg till att ingen blev kvarglömd vid något busstopp.

Vid pennan
Thomas Manbo